

ORA FÂNTÂNILOR

Ion Vinea

CUPRINS

1. Partea I - Fișa de orientare poetică
2. Partea II - Încadrare: avangardism și două trăsături
3. Partea III - Tema și viziunea: imagini / idei poetice
4. Partea IV - Compoziție, limbaj și prozodie
5. Partea V - Schița rapidă cu mnemonics creative
6. Partea VI - Subiect, barem și schelet de eseu
7. Partea VII - Flashcards

PARTEA I. FIȘA DE ORIENTARE POETICĂ

DATE ESENȚIALE	
Autor	Ion Vinea, poet interbelic, publicist și promotor al avangardei românești.
Titlul	Ora fântânilor.
Publicare	Publicată în revista Viața românească, în anul 1938.
Curent	Avangardism / modernism extrem, cu apropiere de constructivism.
Gen / specie	Text liric modern, poezie de cunoaștere și de atmosferă intelectualizată.
Tip de lirism	Lirism obiectiv, concentrat în imagini abstracte și simbolice, cu subiect liric discret.
Temă	Timpul interior al contemplației și aspirația spiritului spre absolut.
Idee centrală	Ora fântânilor este momentul în care lumea se purifică, se abstractizează și se deschide spre mister.

Text poetic

CITAT / FORMULARE: „Oră de liniști stelare, / clar semn de lumi fără nume, / largul în ambru și-n jar e, / Thalassa-n ritmuri apune.”

Cum îl folosești: poate introduce prima imagine poetică: apusul marin, liniștea cosmică și intrarea într-un timp interior al contemplației.

CITAT / FORMULARE: „Ora fântânilor lunii, / - înger - șoptește prin umbre / vorbele rugăciunii / netălmăcite și sumbre.”

Cum îl folosești: poate susține finalul: fântâna, luna, îngerul și rugăciunea creează o aspirație spre absolut, dar și o limită a cunoașterii.

FILMUL POEZIEI: APUS - CLOPOTE - RUGĂCIUNE

APUS = strofa I: mare, lumină stinsă, liniște stelară, lumi fără nume.

CLOPOTE = strofa II: purificare, voci curate, nuntă, imaterializare.

RUGĂCIUNE = strofa III: fântânile lunii, îngerul, misterul netălmăcit.

PARTEA II. ÎNCADRARE - AVANGARDISM ȘI DOUĂ TRĂSĂTURI

Ion Vinea este una dintre figurile importante ale avangardei românești interbelice. Legat de revista *Contemporanul* și de direcția constructivistă, el participă la sincronizarea literaturii române cu experimentele europene. Avangardismul poate fi înțeles ca o radicalizare a modernismului: respinge convențiile vechi, sentimentalismul, ornamentul inutil și caută forme noi de expresie, mai rapide, mai abstracte și mai intelectualizate.

I. Context literar

Avangarda românească interbelică promovează libertatea de creație, negarea modelelor fixe, dinamismul, subiectivitatea artistului și ruptura de estetica tradițională. În cazul poeziei *Ora fântânilor*, această orientare nu apare prin scandal verbal sau prin demolare violentă, ci prin limbaj conceptual, prin imaginile abstracte și prin reorganizarea realității într-un sistem simbolic al timpului, apei, lunii și rugăciunii.

II. Două trăsături avangardiste

- **Trăsătura 1 - intelectualizarea expresiei poetice.** Poezia nu transmite direct o emoție sentimentală, ci construiește o stare de contemplație prin imagini abstracte: „liniști stelare”, „lumi fără nume”, „ora fântânilor lunii”. Efectul este de purificare a limbajului și de transformare a realității într-o idee poetică.
- **Trăsătura 2 - geometrizarea și schematizarea limbajului artistic.** Universul poetic pare ordonat prin repere clare: ora, fântânile, largul, luna, umbrele. Realitatea nu este descrisă realist, ci redusă la semne, axe și simboluri. Fântâna devine un punct de comunicare între adâncime și înălțime, iar „ora” devine timp interior, nu simplu timp cronologic.

CITAT / FORMULARE: „clar semn de lumi fără nume”

Cum îl folosești: arată tendința de abstractizare: realitatea devine semn, iar poezia caută lumi care nu pot fi numite direct.

A.V.A.N.G.A.R.D.A. - ÎNCADRAREA PE SCURT

A = Abstractizare: realitatea este transformată în semne și simboluri.

V = Viziune modernă: poezia nu descrie, ci construiește o stare mentală.

A = Antisentimentalism: emoția directă este înlocuită de expresie intelectualizată.

N = Noutate formală: imagini neobișnuite, libertate de construcție.

G = Geometrizare: ora, fântâna, luna și largul devin repere ale unei structuri.

A = Aspirație spre absolut: poezia caută o realitate dincolo de concret.

R = Ruptură de tradiție: limbajul decorativ este eliminat.

D = Dinamism interior: poezia urmărește mișcarea spiritului.

A = Ambiguitate: imaginile rămân deschise interpretării.

Concluzie de încadrare

Prin limbajul abstract, prin eliminarea lirismului sentimental, prin simbolurile esențializate și prin viziunea intelectualizată asupra timpului, *Ora fântânilor* se încadrează în avangardism. Ion Vinea nu oferă un pastel tradițional, ci o poezie de cunoaștere, în care lumea este reorganizată ca semn al misterului.

PARTEA III. TEMA ȘI VIZIUNEA - IMAGINI / IDEI POETICE

I. Tema

Tema poeziei este raportul dintre timp, contemplație și aspirația spre absolut. „Ora fântânilor” nu indică o oră obișnuită, ci un moment interior, privilegiat, în care spiritul se desprinde de realitatea concretă și intră într-o zonă a purității, a misterului și a dorinței de cunoaștere. Fântâna devine simbolul adâncimii, al memoriei și al legăturii dintre planul terestru și cel cosmic.

II. Viziunea despre lume

Viziunea este modernă și avangardistă: realitatea nu apare ca peisaj natural descris realist, ci ca un sistem de semne. Marea, stelele, clopotele, luna și îngerul formează o hartă a unei lumi purificate, dar greu de descifrat. Poezia sugerează că absolutul poate fi intuit, dar nu poate fi explicat complet: rugăciunea rămâne „netălmăcită”.

TEMA ÎN 3 FÂNTÂNI: MARE - MEMORIE - LUNĂ

MARE = strofa I: deschidere, apus, liniște cosmică.

MEMORIE = strofa II: puritate, voci, clopote, nuntă spirituală.

LUNĂ = strofa III: aspirație verticală, înger, rugăciune, mister.

III. Imagine poetică 1 - apusul cosmic

Prima secvență poetică fixează un spațiu al contemplației: „Oră de liniști stelare, / clar semn de lumi fără nume, / largul în ambru și-n jar e, / Thalassa-n ritmuri apune.” Imaginea nu este un simplu pastel marin. „Liniștile stelare” sugerează o pace cosmică, iar „lumi fără nume” indică accesul spre un spațiu misterios, imposibil de definit prin limbaj obișnuit. Thalassa, numele grecesc al mării, ridică peisajul la o dimensiune culturală și mitică. Apusul în „ambru” și „jar” sugerează trecerea de la concret la transfigurare, de la lumină materială la lumină spirituală.

IV. Imagine poetică 2 - purificarea prin voci și clopote

A doua secvență construiește o atmosferă de sacralizare: „Vocile sfânt de curate, / frunțile pure și ochii, / cugetul gol și curat e”. Purity se extinde de la glas la gândire și privire, ceea ce arată o curățare totală a ființei. Imaginea „clopotelor legănate” care trec în „nunteștile rochii” sugerează o imaterializare a lumii: sunetul, sărbătoarea și sacrul se unesc într-o imagine ceremonială. Nu este o nuntă realistă, ci una simbolică, a spiritului cu absolutul.

V. Imagine poetică 3 - fântânile lunii și rugăciunea netălmăcită

Finalul concentrează sensurile poeziei: „Ora fântânilor lunii, / - înger - șoptește prin umbre / vorbele rugăciunii / netălmăcite și sumbre.” Formula „fântânilor lunii” este paradoxală, deoarece unește adâncul fântânii cu înălțimea astrului. Îngerul sugerează aspirația spre transcendent, însă umbrele și rugăciunea „netălmăcită” arată că absolutul nu poate fi tradus complet. Cunoașterea rămâne incompletă, iar poezia devine o apropiere de mister, nu o explicație definitivă.

A.C.R. - CE COMENTEZI LA TEMĂ

A = Apusul: liniște stelară, mare, lumi fără nume, trecere spre mister.

C = Clopotele: purificare, glasuri curate, nuntă spirituală.

R = Rugăciunea: înger, umbre, absolut intuit, dar netălmăcit.

PARTEA IV. COMPOZIȚIE, LIMBAJ ȘI PROZODIE

La poezie, elementele de compoziție și limbaj sunt obligatorii. Pentru Ora fântânilor, cele mai sigure elemente sunt titlul, structura pe trei secvențe, simbolurile, figurile de stil și prozodia modernă.

I. Titlul

Titlul Ora fântânilor este o metaforă-sinteză. Substantivul „ora” indică un timp interior, nu o simplă unitate cronologică, iar „fântânile” sugerează adâncimea, reflecția și legătura dintre lumea vizibilă și cea invizibilă. Asocierea dintre timp și spațiu creează o imagine modernă: timpul devine un loc al cunoașterii, iar fântâna devine un semn al aspirației spre absolut. Titlul anunță caracterul intelectualizat al poeziei.

II. Structura

Poezia este alcătuită din trei strofe: prima și ultima de câte patru versuri, iar strofa a doua de cinci versuri. Cele trei secvențe formează un traseu spiritual: de la contemplația mării și a apusului, la purificarea prin voci și clopote, apoi la rugăciunea lunară, netălmăcită. Structura este concentrată și simetrică, iar motivul fântânii coagulează sensurile textului.

Secvență	Imagine dominantă	Semnificație
Strofa I	Oră stelară, Thalassa, apus în ambru și jar	Intrarea într-un timp al contemplației și al lumilor fără nume.
Strofa II	Voci curate, frunți pure, clopote, nuntești rochii	Purificarea ființei și transformarea lumii într-un ritual spiritual.
Strofa III	Fântânile lunii, îngerul, umbrele, rugăciunea	Aspirația spre absolut și imposibilitatea de a traduce complet misterul.

III. Figuri de stil și simboluri

Procedeu / simbol	Exemplu	Rol în text
Metaforă-sinteză	„Ora fântânilor”	Unește timpul cu adâncimea și creează ideea unui moment interior al cunoașterii.
Epitet metaforic	„liniști stelare”	Sugerează pacea cosmică și suspendarea timpului obișnuit.
Imagine cromatică	„ambru și jar”	Transformă apusul într-o imagine intensă, minerală și incandescentă.
Simbol cultural	„Thalassa”	Ridică marea la nivel mitic și universal.
Simbol religios	„înger”, „rugăciune”	Introduce aspirația spre transcendent și dimensiunea spirituală a poeziei.
Paradox / asociere neobișnuită	„fântânilor lunii”	Unește adâncul și înaltul, concretul și cosmicul.
Ambiguitate	„netălmăcite și sumbre”	Arată limita cunoașterii și misterul care nu poate fi descifrat total.

IV. Prozodia

Prozodia este modernă: strofele sunt inegale, versurile au măsură variabilă, rima nu respectă o schemă clasică rigidă, iar ritmul este mai degrabă interior, impus de succesiunea imaginilor. Această libertate formală susține caracterul avangardist al textului și permite concentrarea sensurilor. Poezia nu mizează pe muzicalitate tradițională, ci pe o muzicalitate a ideilor, a imaginilor și a pauzelor.

HARTA COMPOZIȚIEI: T.S.L.P.

T = Titlul: ora + fântânile = timp interior + adâncime spirituală.

S = Structura: 3 strofe, 3 trepte ale contemplației.

L = Limbajul: metafore abstracte, simboluri cosmice și religioase.

P = Prozodia: libertate modernă, ritm interior, formă concentrată.

PARTEA V. SCHIȚA RAPIDĂ CU MNEMONICS CREATIVE

Această parte este pentru memorare rapidă. Învăță poezia ca pe o hartă: întâi ora, apoi cele trei fântâni, apoi traseul de la apus la rugăciune.

A. Poezia în 10 secunde

ORA = OCHIUL CARE VEDE ABSOLUTUL

- O** = Opre din timpul obișnuit: nu este ora de pe ceas, ci ora spiritului.
R = Revelație: apar „lumi fără nume”, adică realități presimțite, nu explicate.
A = Absolut: poezia urcă spre înger, lună și rugăciune.

B. Cele trei fântâni

MĂ-ME-LU - CELE 3 FÂNTÂNI ALE TEXTULUI

- MĂ** = Marea: Thalassa, apusul, largul, liniștea cosmică.
ME = Memoria / puritatea: voci, frunți, ochi, cuget curat.
LU = Luna: fântânile lunii, îngerul, rugăciunea netălmăcită.

C. Cod pentru curent: A.V.A.N.G.A.R.D.A.

A.V.A.N.G.A.R.D.A. - DE CE E AVANGARDISTĂ

- A** = Abstractă: nu descrie concret, ci construiește semne.
V = Vizionară: creează lumi fără nume.
A = Antisentimentală: emoția e rece, filtrată intelectual.
N = Nouă: rupe pastelul tradițional.
G = Geometrică: ora și fântânile ordonează spațiul poetic.
A = Absolut: caută o realitate superioară.
R = Religioasă simbolic: înger, rugăciune, purificare.
D = Densă: fiecare imagine concentrează sensuri.
A = Ambiguă: misterul rămâne netălmăcit.

D. Cod pentru tema: A.C.R.

A.C.R. - APUS, CLOPOTE, RUGĂCIUNE

- A** = Apusul deschide poarta spre „lumi fără nume”.
C = Clopotele curăță lumea și o transformă în ceremonie.
R = Rugăciunea arată aspirația spre absolut, dar rămâne netălmăcită.

E. Tabel rapid de mnemotehnici

Cod	Ce reții	Formulare de pus în eseu
ORA	timp interior	Titlul indică un moment de contemplație, nu o oră cronologică.
MĂ-ME-LU	cele trei trepte	Poezia evoluează de la mare, la purificarea memoriei, apoi la luna rugăciunii.
ACR	tema în 3 imagini	Apusul, clopotele și rugăciunea construiesc aspirația spre absolut.
AVANGARDA	curentul literar	Textul este avangardist prin abstractizare, noutate, geometrizare și antisentimentalism.
TSLP	elemente de analiză	Titlu, Structură, Limbaj, Prozodie.

ITIEC	schelet eseu	Introducere, Trăsături, Imagini, Elemente, Concluzie.
-------	--------------	---

PARTEA VI. SUBIECT, BAREM ȘI SCHELET DE ESEU

Subiectul al III-lea - particularități ale unui text poetic studiat

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularitățile unui text poetic studiat, aparținând lui Ion Vinea.

Repere de bifat în eseu

- ☐ încadrarea poeziei în avangardism și prezentarea a două trăsături;
- ☐ prezentarea temei și a viziunii despre lume;
- ☐ comentarea a două imagini / idei poetice relevante;
- ☐ analiza a două elemente de compoziție și limbaj;
- ☐ integrarea unor citate scurte și corecte;
- ☐ minimum 400 de cuvinte, exprimare literară și concluzie clară.

MNEMONIC PENTRU ESEU: I.T.I.E.C.

I = Introducere: autor, operă, curent, context interbelic.

T = Trăsături: intelectualizare + geometrizare / abstractizare.

I = Imagini poetice: apusul cosmic + rugăciunea lunară.

E = Elemente: titlu, structură, limbaj, prozodie.

C = Concluzie: poezia este o căutare a absolutului prin limbaj modern.

Schelet rapid de eseu

1. Introducere: Ora fântânilor, de Ion Vinea, este o poezie interbelică avangardistă, publicată în 1938, care transformă contemplația într-o experiență intelectualizată de cunoaștere.
2. Încadrare: Textul se încadrează în avangardism prin abstractizarea limbajului, prin eliminarea sentimentalismului și prin geometrizarea imaginilor poetice.
3. Tema: Tema este raportul dintre timp, contemplație și aspirația spre absolut. Fântâna devine simbol al adâncimii și al comunicării dintre planul concret și cel cosmic.
4. Prima imagine poetică: Prima strofă prezintă apusul marin și „liniștile stelare”, sugerând intrarea într-un timp interior al contemplației.
5. A doua imagine poetică: Finalul, cu „fântânile lunii”, îngerul și rugăciunea „netălmăcită”, arată aspirația spre transcendent și limita cunoașterii.
6. Elemente de compoziție și limbaj: Titlul este o metaforă-sinteză; structura în trei strofe marchează trei trepte ale viziunii; limbajul este abstract, iar prozodia modernă susține libertatea discursului poetic.
7. Concluzie: Poezia lui Ion Vinea nu este un pastel tradițional, ci o construcție avangardistă, în care realitatea se transformă într-un sistem de semne orientate spre absolut.

Fraze de utilizat

FORMULARE UTILĂ: „Ora fântânilor nu indică un timp cronologic, ci un moment interior al contemplației, în care spiritul se deschide spre mister.”

FORMULARE UTILĂ: „Prin asocierea dintre fântână și lună, Ion Vinea unește adâncul și înaltul, transformând realitatea într-o imagine abstractă a aspirației spre absolut.”

FORMULARE UTILĂ: „Caracterul avangardist al poeziei se observă în refuzul pastelului descriptiv și în transformarea peisajului într-un sistem de semne intelectuale.”

PARTEA VII. FLASHCARDS

Folosește aceste carduri pentru recapitulare. Acoperă răspunsul și încearcă să îl formulezi din memorie, apoi verifică.

Întrebare	Răspuns
Cine este autorul poeziei?	Ion Vinea, poet interbelic și promotor al avangardei românești.
În ce curent se încadrează?	Avangardism / modernism extrem, cu accent pe abstractizare și noutate expresivă.
Când a fost publicată?	În 1938, în revista Viața românească.
Care este tema?	Timpul interior al contemplației și aspirația spre absolut.
Ce semnifică titlul?	Un moment spiritual, nu cronologic; fântânile sugerează adâncimea și legătura cu transcendentul.
Două trăsături avangardiste?	Intelectualizarea expresiei poetice și geometrizarea / abstractizarea limbajului.
Prima imagine poetică importantă?	Apusul marin: „liniști stelare”, „lumi fără nume”, „Thalassa-n ritmuri apune”.
A doua imagine poetică importantă?	„Fântânile lunii”, îngerul și rugăciunea „netălmăcită”.
Ce simbolizează fântâna?	Adâncime, memorie, interiorizare și legătura dintre jos și sus.
Ce sugerează rugăciunea netălmăcită?	Limita cunoașterii și misterul care nu poate fi explicat complet.
Cum este prozodia?	Modernă: strofe inegale, măsură variabilă, ritm interior, libertate formală.
Mnemonic de bază?	APUS - CLOPOTE - RUGĂCIUNE sau MĂ-ME-LU: mare, memorie, lună.